

Seferde Kurban Kesip Bayramın 3. Günü Evine Dönenin Tekrar Kurban Kesmesi Gerekir mi?

Fetva Videoları için [videolu fetvalar](#) bölümümüze bakabilirsiniz. Kurban ile ilgili fetvaları ayrıca [kurban ve kurbanlık fetvaları](#) listesinden takip edebilirsiniz.

Sual: Kurban bayramı günlerinde sefere çıkan kişi, kurbanını seferî olduğu bir yerde kestikten sonra, bayram günleri çıkmadan yani 3. Günü akşam vakti girmeden önce evine dönse, mukim olsa tekrar kurban kesmesi gerekir mi?

Cevap: Konuya girmeden önce ilgili birkaç meseleye temas etmek faydalı olacaktır.

- Kurban; şartlarını bulunduran kişilere, kesilerek eda edilmesi vacip olan bir ibadettir. Bu şartlara ait bazı ihtilafları göz ardı edip tercih edilen görüşlere göre bunları sıralayacak olursak;
 1. Müslüman olması.
 2. Vakti içerisinde olması; kurban vakti: bayram namazından sonra 3. günün akşam ezanına kadardır. (esasen kurban vakti, sabah namazının girdiği vakitte başlasa da bayram namazından sonra kesilmesi şarttır).
 3. Akıl- baliğ olması.
 4. Nisab miktarı mala malik olması/ Ekonomik durumunun müsait olması; yani ticari amaçlı olsun veya olmasın asli ihtiyaçlarının dışında nisab miktarı mala sahip olan kişilere kurban vaciptir. (Nisab miktarında, 81 gramdan 90 grama kadar farklı görüşler var. En yaygın olan 86 gram altın değeridir).
 5. Mukim olması.
- **Mesele 1:** Kurban bayramı 3. Günü akşam namazına yakın zengin olan fakire, mukim olan misafire, Müslüman olana, âkıl ve baliğ olana kurban kesmek vacip olur.
- **Mesele 2:** Birinci meselenin tam aksine; kurban bayramı 3. Günü akşam namazına yakın, fakir düşenden, (ihtiyacına binaen) sefere çıkandan kurban düşer.

Şu iki meselede Hanefi fıkıh kitaplarında ihtilaf yoktur. (Fakat bunlar kurban kesilmeden önce olan durumdur. Sualde ise kurban kestikten sonra mukim olan misafirden bahsediliyor.)

- **Mesele 3:** Kurban bayramının ilk günlerinde fakir olduğu halde kurban kestikten sonra 3. Günü akşam vakti girmeden nisab miktarı mala sahip olan kişinin tekrar kurban kesmesi gerekir mi?

Bu mevzuda Hanefi fıkıh kitaplarında ihtilaftan söz edilmektedir. Önceki âlimlere göre; tekrar kurban kesmesinin vacip olması daha sahih olan görüştür. El-mesut, el-Muhitu'l-Burhâni, Tuhfetu'l-Fukaha, Bedaiu's-Sanâi', ve diğerleri.

Aynı görüşü Bedaiu's-Sanâi'den özetle nakleden dönemindeki müteahhir âlimlerin önde gelenlerinden Muhammed Emin İbn Abidin şöyle der: "Evet fakir olduğu halde kurbanını kestikten sonra vakit çıkmadan nisab miktarı mala sahip olanlara iâde-i kurban (kurbanı tekrar kesmesi) vaciptir. **"Ancak sonra gelen âlimler: Önceki kestiği kurbanın yeterli olacağını ileri sürerek, tekrar**

kurban kesmesini vacip görmediler ve bununla fetva verdiler. Şahsen bizde bu görüşü alıyoruz.[1] (9/458 baskı, Daru aleml-Kütüp)

- **Mesele 4:** Kurban bayramı günlerinde sefere çıkan kişi kurbanını seferi olduğu bir yerde kestikten sonra, kurban bayramı günleri çıkmadan yani 3. Günün akşam vakti girmeden önce evine dönse, mukim olsa tekrar kurban kesmesi gerekir mi?

Bu konuda Hanefi fıkıh kitaplarından Alaaddin el-Haskefî'nin "ed-Dürrü'l-Muhtar" isimli eserine haşiye yazan et-Tahtavi ve İbn Abidîn'in aynı kitaba haşiye olarak yazdığı "Reddu'l-Muhtar" isimli eserinin dışında sarıh/açık bir ifade bulamadık. Reddu'l-Muhtar 'da; **seferdeyken nafil olarak kurban kesen kişiden vacip olan kurbanın düştüğünü açıkça ifade etmiştir.** (et- Tahtavî 4/163), (ibn Abidin 9/453) [2]

Birçok kez telefonla sorulan bu meseleye verdiğimiz cevapları alan kişilerin meseleyi başkalarına farklı aktarmaları karışıklığa sebep oldu. Bu yüzden meseleyi izaha çalışıp karışıklığı izale için yazılı olarak cevaplamayı uygun gördüm.

Günümüzde bazı hocalar tarafından; "ihtiyat olarak ikamet ettiği yerde kessin, sonra sefere çıksın" sözü "kurbanı olmaz", tekrar kesmesi vacip olur" şeklinde yanlış anlaşılmıştır. Bu denilen ihtiyat açısından doğru olsa da, meseleye caiz olması veya olmaması noktasından bakılarak söylenmemiştir.

Tekrar kurban kesmesi vaciptir diyen, diğer bazıları ise; 3.meseleye kıyas ederek hükme varmışlardır. Hâlbuki o konuda dahi kesmesi vacip değildir şeklinde müteahhir âlimler açıkça fetva vermişlerdir.

Kaldı ki, zenginlik ile mukim olma şartları, kurbanın vacip olması noktasında aynı şartlar olarak değerlendirilse de, kestiği kurbanın nezir mi kurban mı olması noktasında aynı şekilde değerlendirilmelerini gerektirmez.

Fakihler; kurban kesen fakirin kestiği kurbanın adak olacağını, buna rağmen ondan yiyebilir mi, yiyemez mi meselesini uzun uzun anlatmışlardır.

Seferdeyken kurban kesen birinin, kestiği kurbanın adak mı -değimli, yenir mi – yenmez mi, meselesinden bahsetmemişlerdir. Bu da bize zenginlik ve mukim olma şartını aynı ölçüde değerlendirmediklerine dair bir karinedir.

Tuhfetu'l-Fukaha'da Alaaddin es-Semerkindî şöyle der: "seferde olanlara kurban vacip değildir. Tıpkı bayram ve Cuma namazlarının vacip olmayışı gibi."

Malumdur ki seferdeyken kıldığı Cuma namazından sonra mukim olan kişiye, öğlen namazı vacip olmayacağı gibi, Cuma namazını da tekrar etmesi vacip değildir. (mukim olduğunda şehirde henüz Cuma namazı kılınmamış olabilir)

Bu meselede de gördüğümüz gibi Cuma namazının vacip olması için mukim olmak şart ise de Cuma namazının sahih ve farzı düşürücü olması için ikamet şart değildir. Bu da bize her şartı eşit olarak değerlendirmememizi, mukim olma şartıyla, zengin olma şartının farklı olabileceğini, birine ait meseleleri diğerine taşımak için mücerret şart birliğinin kâfi gelmeyeceğini göstermiş olur.

Zira sefere çıkan kişiye kurban kesmemek kolaylıktır, ruhsattır. Şayet tekrar kurban kesmesini gerekli görececek olursak ruhsat, ruhsatlıktan çıkar, kolaylık zorluğa döner.

Mukimliğin, zenginlik gibi bir şart olmadığına seferin ruhsat olduğuna dair (Musannef İbn Ebi Şeybe مَنْ قَالَ : لَا يَدْرُسُ عَلَى الْمُسَافِرِ no:336;

Abdurrezzak Musannefinde seferde olanın kurban kesmemesinin ruhsat olduğuna açıkça rivayet etmiştir.

Es-Sevrî'den o da Ebu Hanifenin hocası Hammad b. Ebi Süleymandan o da İbrahim en-Nehâi'nin şöyle dediğini rivayet etmiştir:

عبد الرزاق عن الثوري عن حماد عن إبراهيم قال رخص للحاج والمسافر في أن لا
يضحي

“Hacda olanlara veya seferde olanlara kurban kesmemeye ruhsat verilmiştir.”

Allah’u a’lem.

• **Sonuç:**

Kurban bayramı günlerinde sefere çıkan kişi kurbanını seferi olduğu bir yerde kestikten sonra, kurban bayramı günleri çıkmadan yani 3. Günün akşam vakti girmeden önce evine dönse, mukim olsa tekrar kurban kesmesi gerekmez. Seferdeyken kestiği kurban yeterlidir.

[1] ولو ضحى الفقير ثم أيسر في آخره عليه الإعادة في الصحيح لأنه تبين أن الأولى تطوع بدائع ملخصا
لكن في البزازية وغيرها أن المتأخرين قالوا لا تلزمه الإعادة وبه نأخذ
[2] قوله (والإقامة) فالمسافر لا تجب عليه وإن تطوع بها أجزأته عنها
Her ki haşiyenin ibaresi de aynı....